

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Sagittariis. Titvlvs XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

conveniret populus fidelium ad divina, cadens tintinnulum, percussit quandam puerum coram eo, qui (cum vulnus esset mortale) decessit. Nos igitur attendentes, quod dicto sacerdoti qui dabat operam rei licita, nihil potuit imputari, si casus omnes fortuitos non praevidit: discretioni vestrae mandamus, quatenus si consulerit ita esse, dictum sacerdotem sacerdotale officium exequi permittatis.

CAP. XXIV.

Clericus pugnando etiam contra inimicos fidei Catholicae, si quendam percussit, & de interfectione ipsius remordet conscientia, a ministerio altaris abstinere debet.

Idem Pelagio Presbytero a.

Petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum inimici Dominicae Crucis ac blasphemi nominis Christiani, castrum quoddam, in quo morabaris, graviter invasissent: exeuntibus inde habitatoribus, tamen clericis quam laicis contra eos, ac b invicem confligentibus, hincinde occisi quam plurimi extiterunt. Unde cum pro eo quod aliquos percussisti, irregularitatem metuas incurrisse: Mandamus, quatenus si de interfectione cuiusquam in illo conflictu tua conscientia te remordet, a ministerio altaris abstinere reverenter: cum sit consultus in huiusmodi dubio abstinere, quam temere celebrare.

CAP. XXV.

Idem dicit quod cap. Ioannes, supra eod. & tantum ponit diversitatem in facto.

Gregorius IX.

Quidam e (ut asseris) ad adificationem ecclesiae in adiutorium a Presbytero evocatus, reuens cum laqueari, quod idem Presbyter solvere nitebatur, hac occasione rebus est humanis exemptus: & infra. Attendens igitur, quod sacerdos ipse dabat operam licite rei, studuit etiam quam debuit diligentiam adhibere, circumstantibus (quibus periculum imminere) ita tempestive & alta voce praemonitis, quod & intelligere & fugere poterunt. Inquisit. tua taliter respondimus, quod ob hanc causam, vel quia omnes casus fortuitos (qui praevideri non possunt) forsitan non praevidit, non debet, quoad officium vel beneficium impediri.

DE TORNEAMENTIS.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Torneamenta fieri non debent: & vulnerato in eis conceditur poenitentia: sed si mortuus, denegatur ei sepultura ecclesiastica, si accessit animo pugnandi: secus si accessit alia causa, supputat debita sibi exigeret, hoc dicit, cum cap. sequunt.

Ex Concilio Lateranen. d.

Felicis e memoria Innocentii & Eugenii praedecessorum nostrorum vestigiis inherentes, detestabiles illas nundinas vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condito convenire solent, & ad ostentationem virium suarum, & audacia temere congregari, unde mortes hominum & animarum pericula saepe proveniunt, fieri prohibemus. Quod si quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei postea poenitentia non negetur, ecclesiastica tamen caret sepultura.

CAP. II.

Idem dicit quod in superiori cap.

a al. P. Presbytero. b al. et ita invicem. c Praeter Doctores vide hic citatos in e. ex literis. lib. 2. sup. eod. tit. d Conc. Lateran. sub Alex. III. ca. 20. referitur in Pannorm. lib. 1. tit. 11. sive c. 140. e Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. vid. Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 19. consule B. Thom. 2. 2. q. 91. art. 8. ad 3. argumentum.

Alexander III. Anaten. Episcopo.

Ad audientiam nostram a noveris pervenisse, quod cum quidam ad locum deputatum torneamentis causa requirendi debita accessisset: [1 & infra.] Nos attendentes, quod huiusmodi ecclesiastica sepultura debeat interdici, qui ad torneamenta animo id faciendi tantum accedentes decedunt ibidem: fraternitati tuae mandamus, quatenus si tibi consulerit, quod ad praedictum torneamentum non animo ludendi, sed percipiendi credita pervenisset, licet ibi fortuito casu obierit, corpus eius dispensatione b ecclesiastica tradi facias sepulturae, maxime si dominicum corpus susceperit, & sacri olei fuerit unctioe perunctus.

[1 Accidit ut violenter & inconsiderate ab equo in quo infidebat super eum cadente compressus mortuus est, sed prius dominicum corpus susceperit & sacri olei perunctione unctus est. Verum pro eo quod in torneamentis mortem accepit, a sepultura fidelium prohibetur.]

DE CLERICIS PVGNANTIBVS in duello.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Clericus intus duellum, sive obtulerit, sive susceperit, deponendus est: poterit tamen Episcopus cum eo dispensare si mors vel mutilatio membri non sit inde secuta.

Alexander III.

Porro e si clericus alicui sponte duellum obtulerit, vel oblatum susceperit, sive victor, sive victus fuerit, de rigore juris est merito deponendus. Sed quantumcumque; ejus in hoc gravis sit & enormis excessus, evadere potest depositionis sententiam, si cum ipso suus Episcopus duxerit misericorditer dispensandum, dummodo ex ipso duello homicidium vel membrorum diminutio non fuerit subsecuta.

CAP. II.

Irregularis est clericus non solum si ipse interficit per se, sed etiam si pugil ab eo datus adversarium occidat: nec excusat consuetudo: poterit tamen cum eo circa beneficium habendum dispensari.

Clemens III. d.

Henricus e Presbyter nobis humiliter intimavit, quod cum laicum quendam super furto in seculari placito convenisset, quia testes sui defecerunt, pugilem secundum pravam terrae consuetudinem introduxit, qui reum usque adeo ictibus vulneravit, quod coactus est expirare. Quia igitur super hoc nos consuleret & voluisti, ambiguitatem tuae responsione huiusmodi removemus, quod tales pugiles homicidae veri f existunt: nec praedictus sacerdos, licet non ipse, sed a liis pro eo in duello pugnavit, debet in sacris ordinibus ministrare, sicut tradunt sacrorum canonum instituta. Homicidium autem, tam factum quam praecipit, sive consilio, aut defensione, non est dubium perpetrari: poterit tamen cum eo circa habendum beneficium misericorditer dispensari.

DE SAGITTARIIS &

TITVLVS XV.

CAP. I.

Excommunicandus est sagittarius & ballistarius contra Christianos, hoc dicit.

a Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. adde citatos in e. precedenti & c. 1. sup. de corpore vitiatu. b al. dispensatove. al. sta: dispensatione ecclesiastica, tradi facias. Hanc sententiam agnovit Hostiensis, quam etiam vetustiores aliquos codices praefixerunt. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. d al. Clemens tertius. e Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. vid. Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 19. f al. veri, sed in recentioribus. g Sagittarius & Ballistarius in Cod. Barbat.

Innocentius III.

Artem illam a mortiferam & odibilem ballistiariorum & sagittariorum adversus Christianos & catholicos exerceri de cetero sub anathemate prohibemus.

DE ADULTERIIIS ET STUPRO.

TITVLVS XVI. CAP. I.

Stuprum virginem tenetur eam dotare, & ducere in uxorem: & si non vult eam contrahere, ultra dotem corporaliter castigabitur. h. d. cum cap. sequen.

In Exodo 4

Si seduxerit quis virginem nondum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit uxorem. Si vero pater virginis dare noluerit, reddit pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.

CAP. II.

Summatim est supra capitulo proximo. Idem Sepen. Episcopo.

Pervenit ad nos, quod Felix quandam virginem stupro decepit: quod si verum est, quamvis esset de lege poena plectendus, nos aliquatenus legis duritiam molientes, hoc modo disponimus, ut aut quam stupravit, uxorem habeat: aut si renuendum putaverit, corporaliter castigatus, excommunicatusque, in monasterio, in quo agat poenitentiam, detrudatur, de quo nulla sit egrediendi sine e praeparatione licentia.

CAP. III.

Maritus retinens adulteram conjugem non peracta poenitentia, particeps est delicti: seu si fecit poenitentiam, non tamen debet eam sepe recipere.

Ex Concilio Arelaten.

Si vir sciens uxorem suam deliquisse, quae non egerit poenitentiam, sed permanet in fornicatione, vixerit cum illa: reus erit, & eius peccati particeps. Quod si mulier dimissa egerit poenitentiam, & voluerit ad virum suum reverti, debet, sed non sepe, recipere peccatricem.

CAP. IV.

Maritus propter suspensionem potest accusare uxorem de adultério, & in accusando praesertur caeteris.

Ex Concilio Parisiensi. d

Maritus etiam ex suspitione uxores accusare permittitur, & ipsi plus caeteris de adultério accusare possunt & defendere.

CAP. V.

Ad solam mulieris confessionem, asserentis se commississe adulterium cum sacerdote, non debet sacerdos puniri, sed sibi infamato potest induci purgatio, quam si praesiterit, absoluitur, desiciens vero suspenditur ab officio.

Alexander III.

Significasti nobis e quendam Presbyterum cum alterius conjugis intra ecclesiam dormivisse, quae se & illum cuidam sacerdoti huiusmodi delictum confessos fuisse publice tibi detexit, & hoc ipsum idem sacerdos nomen adulteri celans in praesentis tua dixit. Super quo quid fieri debeat, cum negante adultero mulier in confessione persistat, consilium requisisti. Ideoque mandamus, quatenus condignam poenitentiam praefata imponens adulterae, ecclesiam per aspersionem aquae benedictae reconciliare procuret. Praedicto autem sacerdoti, ne (contra Apostolum) infimorum coram mala fama ipsius percussantur, & ne vituperetur ministrum nostrum, neque securiores Presbyteri, existentes in peccatum licentius probabantur, cum vicinis Presbyteris, quos se nolle pejerare cognoveris, iuxta arbitrium tuum purgationem indicas: quem, si purgare se poterit, in officio suo ministrare permittas: alioquin ab officio suo ipsum suspendere non postponas.

a Cap. i. eod. tit. in 2. compil. b Exod. 22. & Cap. i. eod. tit. in 1. comp. c al. praepo. d Burch. l. 16. decr. c. ult. etiam tribuit concilio Parisiensi c. 3. e Ca. 6. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lat. part. 30. c. 21.

rium nostrum, neque securiores Presbyteri, existentes in peccatum licentius probabantur, cum vicinis Presbyteris, quos se nolle pejerare cognoveris, iuxta arbitrium tuum purgationem indicas: quem, si purgare se poterit, in officio suo ministrare permittas: alioquin ab officio suo ipsum suspendere non postponas.

CAP. VI.

Coniunx conjugem de adultério impetere non potest, si & ipse adulterium commississe convincatur.

Innocentius III. Titon. a Episcopo.

In Intelleximus b, quod cum S. laicus H. uxorem suam a maritali consortio depulisset, diocesanus eorum, audiens eandem cum quodam adultero fornicari, eam & illum vitulo excommunicationis altrinxit: quatenus eandem adulterum abjurans, ab solutione recepta, coram Episcopo memorato praedictum virum sibi retinere postulavit: at ille obiciens ei adulterium, & quod ab ipso non expulsa, sed spontanea recessisset, restitutionem sui proposuit minime faciendam: quod mulier iniuriis, replicavit in ipsum, quod fuerat fornicatus: [& infra.] Quocirca mandamus, quatenus (nisi velles ceteris, vel per evidenciam rei vel per confessionem legitimam mulieris, quod adultera sponte fuisset) adulterum etiam quod vis dicitur commississe, probatione cessante, ipsum recipere compellas eandem. Quod si praedicto modo de mulieris fornicatione constiterit (nisi velles per quos viri adulterium est probatum, fuerint reprobandi, cum matrimonii ius in utroque e laico constitutis & paria delicta mutua compensatione rollantur) nihilominus eum cogas, ut eam recipiat, & maritali abfectione pertractet: alioquin mulieris silentium imponere non postponas.

[& Et de fornicatione sobolem procreant: propter quod talis conceptione sui non poterat contra ipsam. Cumq; autem utriusque probandi hoc facultate concessa, praefata mulier per quendam reprobos ejusdem viri adulterium probavisset, qui ut ipse dicitur tantum minus idoneos reprobandos, tandem ab ea ad vitam praesentiam fuit appellatus.]

CAP. VII.

Non debet separari matrimonium, quod totum propter adulterium, quando ambo conjuges fuerint adulterati.

Idem Episcopo Ambian. d

Trafraternitas e requisivit, utrum aliquo deinceps te uxori suae in adultério deprehensa debitum conjugale, si postmodum ipse cum alia periret adulterium manifeste, cogi debeat, ut eandem maritali affectione pertractet: & infra. Super quo taliter respond. quod cum paria crimina compensatione mutua deleantur, et huiusmodi fornicationis obtentu suae uxoris negotio consortium declinare.

DE RAPTORIBVS, INCENDIARIIS & VIOLATORIBVS ECCLESIA- RUM.

TITVLVS XVII. CAP. I.

Ratione rapinae feritur qui foron non suo iudici, & ab eo punire proprio iudice suffragante.

Ex Concilio Meldens. f

De illis autem, qui de loco ad locum iter faciunt, & ibi rapinas & depraedationes peragunt, praecedit, ut ab illius loci prelato excommunicentur, nec ante ex parocia illa exeant, quam digno, qui perpetrarunt emendent: quorum excommunicatio

a Tullen. b Cap. i. eod. tit. in 2. compil. c Distin. 1. 1. deest in 6. Vaticanis & alius Codic. d Ambian. e C. 2. eod. tit. in 3. compil. f Concil. Meldense c. 2. ut refert Burch. lib. 1. de c. 45. & Ivo p. 14. r. 109. habetur c. 1. eod. tit. in 1. comp. proprio

